

VERSLAG

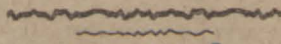
van de werkzaamheden

DER VEREENIGING

Het Christelijk Nationaal Boeren-Comité,

GEDURENDE HET JAAR

1902.

JAARVERGADERING

van de Vereeniging „Het Christelijk Nationaal Boeren-Comité”, D.V. te houden op *Dinsdag 31 Maart*, des morgens 10¹/₂ uur, i/h. Lokaal „TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN”, N. Z. Voorburgwal No. 212, te Amsterdam.

A G E N D A.

1. Opening door den Voorzitter.
2. Lezen van de Presentielijst en opneming van het aantal stemmen door de afdeelingen uit te brengen.
3. Bespreking van het Verslag.
4. Bespreking van de Balans en den Staat van Ontvangsten en Uitgaven.
5. Benoeming van eene Commissie van 3 leden tot nazien van de Rekening en Verantwoording.
6. Benoeming van 4 Bestuursleden:
 - Vacature H. M. DERCKSEN, aan de beurt van aftreding, doch herkiesbaar.
Voorgedragen worden de HH. H. M. DERCKSEN en J. C. SCHIPPER.
 - Vacature J. C. HEESTERMAN.
Voorgedragen worden de HH. G. VAN SITTEREN en J. BERGMANS.
 - Vacature J. C. SIKKEL.
Voorgedragen worden de HH. J. C. SCHIPPER en D. SCHUT.
 - Vacature W. H. GISPEN.
Voorgedragen worden de HH. J. BERGMANS en Dr. H. J. FLIPSE.
7. Behandeling van ingekomen voorstellen.
 - Afd. *Bleiswijk* stelt voor: Art. 9 van de Statuten aldus te lezen: „Minstens tien leden kunnen ééne afdeeling vormen,” enz.
 - „'s *Gravenhage* stelt voor: Art. 19 Huish. Reglement al. 1 aldus te lezen: „een door de Vereeniging erkende afdeeling ontvangt 10 % der contributiën door de leden der afd. bij den 2den Penningmeester gestort.”
 - „*Apeldoorn* stelt voor: Van het Bestuur der Vereeniging ga het verzoek uit tot alle leden der Vereeniging en tot alle Boerenvrienden in Nederland, dat ieder hunner een Bijbel beschikbaar stelle voor Boerengezinnen in Zuid-Afrika.
 - „'s *Gravenzande* stelt voor: Het Hoofdbestuur geve aan hen die naar Zuid-Afrika willen emigreeren en zulks verlangen, getuigschriften mede van bekwaamheid en goed gedrag en worde bij het uitreiken van die getuigschriften voorgezicht door de Afdeelingsbesturen onder wie bedoelde personen ressorteeren. De Vereeniging streve er tevens naar, dat in Zuid-Afrika zulke getuigschriften werkelijk tot aanbeveling en hulp strekken.
 - „*Amsterdam* stelt voor ter bespreking:
 - a. versterking van de finantiën der Vereeniging;
 - b. de uitgave van het Orgaan der Vereeniging zoo spoedig zulks doenlijk is, éénmaal per maand te doen verschijnen.
8. Behandeling van het vraagpunt:
Saamwerking met andere Vereenigingen.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

De Pauze wordt gehouden van half Een tot half Twee.

Vereeniging Het Christelijk Nationaal Boeren-Comité.

VERSLAG

van de werkzaamheden

GEDURENDE HET JAAR 1902.

Het is, dunkt ons, natuurlijk, dat we, gereed om te beginnen aan ons tweede jaarverslag, eens even nog het eind van het eerste bekijken.

Daar eindigden we met eene opwekking om met opgewektheid en ijver voort te gaan, om ons beginsel hoog te houden en met den wensch dat we, hetzij het vrede mocht worden of niet, vruchten mochten zien op ons werken voor hen, die in lijden waren, en tot bevordering van het Hollandsche element in Z.-Afrika.

Laat ons eens zien wat er van die opwekking is geworden en of onze wenschen zijn vervuld in dit jaar.

Met opgewektheid begon onze Vereeniging haar tweede levensjaar. Zij breidde zich in dit jaar voortdurend uit. Het aantal afdeelingen nam toe, zoodat het nu bedraagt 61, behalve die, welke na 31 December nog weer ontstonden. Van sommige dezer afdeelingen vernamen we, dat er een opgewekt leven heerschte, dat men samenkwam, om elkaar te steunen en voor te lichten; dat men er vooral genoot, wanneer een onzer Afrikaners zich eens had doen hooren.

Zoo werkten we voort, tusschen hoop en vrees levende ook met de Afrikaners, die aan onze zorgen in het Tehuis waren toevertrouwd, tot op 1 Juni de tijding van den vrede te Vereeniging ons bereikte. Over dien vrede hier uit te weiden, zou noodeloos en nutteloos

zijn: genoeg zij het, dat we aanstonds begrepen, dat ons werk van aard zou moeten veranderen. En werkelijk heeft die vrede ook ten gevolge gehad, dat er groote verandering kwam in verschillende takken onzer werkzaamheid.

Wij wenschen achtereenvolgens te behandelen:

1. Algemeene Zaken, waarbij we natuurlijk ook eenige bestuurshandelingen zullen moeten vermelden;
2. Het Bestuur; 3. Commissiën; 4. Afrikaansch Tehuis;
5. Portugal; 6. Gevangenen; 7. Alg. vergaderingen.

Algemeene zaken.

Naar de meening van sommigen, ook van sommige bladen, was en is onze Vereeniging te exclusief en moesten we ons wat meer vereenigen met andere kringen, tot bereiking van ons doel. Het Bestuur heeft steeds in den geest van de Vereeniging en volgens onze Statuten meenen te handelen, als het zulke fusie steeds heeft tegengestaan en als het bij welke gelegenheid ook, heeft gemeend te moeten doen uitkomen, dat we *niet* neutraal zijn, omdat we dan anti-christelijk zouden worden en dat we te rekenen hebben met het Woord Gods, het licht ook op het pad van het nationale leven.

Van daar, dat als ons giften toekomen van eene Vereeniging, wier beginsel niet alleen lijnrecht tegenover het onze stond, maar die daarenboven vroeger ons door hare leden (JANSON e. s.) voortdurend deed tegenwerken en zelf nooit eenige verantwoording deed van de vele gelden, die bij haar inkwamen — wij, die giften meenden niet te mogen aanvaarden, hoe vreemd men zulks ook vond.

Van daar ook, dat wij niet met blijdschap konden vernemen de oprichting van een Nieuw Afrik. Tehuis te Schiedam, omdat wij meenden, dat in zulk een Tehuis niet maar een godsdienstige geest moest heerschen,

maar dat in zulk een Tehuis, het Woord richtsnoer en tuchtmiddel zijn moet.

Scherp belijnd zijn we steeds opgetreden, ook toen we den Generaals om een onderhoud vroegen, om met hen te overleggen wat op *onze* wijze en in *onzen* geest in Zuid-Afrika zou kunnen geschieden. Het deed ons leed, dat zij daarop niet wilden ingaan, maar — wij konden en mochten niet anders handelen.

En eindelijk, toen onze medewerking werd gevraagd in de oprichting en in werking stellen van de Voor-schotbank voor Zuid-Afrika, hebben wij ons dadelijk beschikbaar gesteld, mits *a.* wij het recht zouden hebben hen aan te wijzen, die wij voor die voorschotten in aanmerking wilden doen komen en *b.* wij ook in het Bestuur door twee door ons aan te wijzen leden zouden vertegenwoordigd zijn. De oprichters wilden op deze punten niet ingaan, waarom wij ons toen bepaalden tot de toezegging, dat wij over en weer zouden meedeelen wie geholpen werden, opdat geen dubbele hulp zou worden verstrekt.

Ook het Orgaan der Vereeniging hebben wij getracht aan dat doel te doen beantwoorden. De Commissie voor het Orgaan werd met 1 Februari Commissie van Redactie. Het Bestuur ging op haar voorstel een contract aan met „de Brakke Grond” en aldus werd gezorgd, dat onze leden wekelijks het blaadje „Voor de Boeren” ontvingen. Deze uitgave kost wel veel geld maar toch gelooven we, dat 't noodig is, dat dit blaadje blijft verschijnen, want het vormt een band tusschen Bestuur en Leden en wordt over 't algemeen gaarne ontvangen. Al werd ons dan ook nu en dan eens de opmerking gemaakt, dat we met het blaadje maar moesten eindigen — tot heden zouden we er niet gaarne toe overgaan.

Toen de vrede gesloten was en van meer dan eene afdeeling de vraag tot ons kwam of we nu niet met de Vereeniging zouden eindigen, hebben we het volgende Manifest aan de Afdeelingen gezonden :

*Aan de afdeelingen en Leden der Vereeniging
„Het Christelijk Nationaal Boeren-Comité”.*

Broeders en Zusters!

De Afrikaanders hebben de wapenen neergelegd!
Groot is de teleurstelling die deze tijding in ons vaderland heeft gewekt.

Wat was onze verwachting sterk gespannen, en met hoeveel hoop bleven we vervuld! De Boeren hadden het recht aan hunne zijde, en God was hun Schild!

En nu...

De vrede is gesloten, maar de onafhankelijkheid is verloren.

Heeft dan het bloed der helden tevergeefs gevloeid?
Is dan het lijden der vrouwen nutteloos geweest? Zijn dan de kinderen bij duizenden voor niets gevallen?

O, de gedachten in ons vermenigvuldigen zich! En in de smart om het bittere leed, dat in de vernedering onder Brittanje over ons broedervolk gaat, dat reeds uit zooveel wonden bloedt, gaat onze smeking op tot den Heere, die het geroep der ellendigen hoort, en wiens ondoorgrondelijk bestel ook dezen ondragelijken triomf van Engeland gedooft.

Is nu de arbeid van onze Vereeniging niet afgelopen, zoo heeft men gevraagd. Nu zijn er toch geen vrouwen meer te verzorgen; spoedig zullen de gevangenen wederkeeren; de hoeven zullen door de Engelschen worden gebouwd; waartoe zal dan nu onze Vereeniging haar bestaan nog voortzetten?

Deze gedachten zullen misschien in het hart van meerderen onzer leden opgekomen zijn. Maar Gode zij dank, ze worden ook weer in zijn kracht bestreden.

Want deze vragen zijn niet uit het geloof.

Wel heerscht Engeland nu in Zuid-Afrika, maar de Hollandsche nationaliteit is daar ginds niet vernietigd. De Afrikaanders hebben thans dubbel en tiendubbel maal

meer behoefte aan onze voorbidding, aan onze hulp, aan onze nationale en geloofsgemeenschap, dan wanneer hun strijd met het gewenschte succes was be kroond.

Wie succes heeft wordt geprezen; wie geprezen wordt, kan hulp verkrijgen. Wanneer de uitkomst naar wensch was geweest, dan had de gansche wereld aan dit krachtige volk de hand toegestoken.

Nu echter worden zij verlaten. De wereldgeestdrift verkoelt, want »de Boeren hebben het verloren.»

Zullen *wij* ook zoo spreken?

Zullen ook *wij* hen verlaten?

Immers neen!

Wij hebben toch de Afrikaanders niet ondersteund omdat zij succes hadden? Maar omdat zij streden in gehoorzaamheid aan God, voor hun nationaliteit, voor de vrijheid en het recht, en in de kracht des geloofs; omdat zij ons herinnerden aan den strijd onzer vaders, waarvan wij nog door Gods genade de vruchten plukken. En daarom zullen wij hen, *in hunne verdrukking*, juist omdat zij verdrukt worden, met nog meerdere ernst naar ons vermogen steunen en sterken.

Denkt aan de helden! Hebt medelijden met hen! Gedenkt hen in uwe gebeden!

Of verstaat gij niet, dat voor mannen als Botha, de Wet en De la Reij het onderteekenen van het vredescontract, waar zij overtuigd waren, dat het zóó moest, om de toekomst van hun natie in het overblijfsel te redden, de *zwaarste* en *bitterste* taak geweest is, waartoe zij sinds het uitbreken van den oorlog werden geroepen?

Bij het besturen van hun paard, en bij het aftrekken van den mauser heeft hun hand niet gebeefd, maar bij het onderteekenen van het contract hebben zij gesidderd.

Wij blijven getrouw aan die helden, die twee en een half jaar met opoffering van al wat hun lief en waard was, den vijand hebben gekeerd, en wie weet waarom, nu hunne wapens hebben afgegeven.

En daarom zullen wij volharden in den arbeid, die door ons vrijwillig is aanvaard, maar waarvan ons daarna ook bleek, dat hij ons van God was op de hand gelegd.

Een zware taak rust van nu voortaan op onze Vereeniging.

Nu moet de liefde worden gewekt en gevoed, die voorheen maar behoefde geleid.

Nu moet propaganda worden gemaakt, om des geloofs wil, waar er voorheen slechts behoefde ingezameld te worden. Nu pas wordt het met het sterken der nationale en geloofsgemeenschap, waarvoor onze Vereeniging is opgericht, ernst.

Waarin dan nu onze arbeid bestaan zal?

Dit is nog niet in bijzonderheden te zeggen.

In de eerste plaats zeker in het sluiten onzer gelederen; in het bijeen blijven onzer commando's, onzer afdeelingen en onzer leden.

Wel zijn er nu geen vrouwenkampen meer te verzorgen... maar er zijn tal van vrouwen en kinderen, verweesden en beroofden, die zoo spoedig mogelijk geholpen moeten worden.

Balingen zijn nog aan onze zorgen toevertrouwd, die nog niet kunnen terugkeeren.

Zouden wij hen loslaten? Neen, wij zullen het Christelijk Nationaal karakter onzer Vereeniging hoog houden en hen helpen en steunen.

En voorts. De zwaarste taak in dezen oorlog was wel „de brandwacht.”

Eenzaam op zulk een post te waken en te wachten, door niemand gezien dan door God alleen, of door een onzichtbaren vijand bespied.

Welnu, op »brandwacht”, worden wij voor het oogenblik en in vele opzichten voor langeren tijd uitgezet; te waken en te wachten, in het duister te staren wellicht, maar daardoor het oog te oefenen en onze broederschap te dienen.

De Afrikaander-Hollandsche natie is niet uitgeroeid; nog leven vele vaders, vele moeders; nog leeft het geloof in den levenden God bij den Hollandschen Bijbel; nog leeft de hoop op Hem, die gezegd heeft: »voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Indien het tarwegraan in de aarde niet valt en sterft, zoo blijft het alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort».

Door vele middelen en op velerlei wijzen moet onzerzijds voortaan met beleid en in trouwe samenbinding van kracht naar onze nationale en christelijke roeping gearbeid worden tot sterking van de Hollandsche nationaliteit in Zuid-Afrika.

Beraadslagingen over de uitvoering dezer roeping zullen noodig zijn, zoo spoedig als we over het noodige licht in de duistere omstandigheden en toestanden beschikken.

Gewichtvol is daarbij de taak van het *Hoofdbestuur* en van de *Besturen der afdelingen*, maar ook van *al onze leden*.

Make de Heere onze God ons *allen* door zijn genade getrouw!

Het Bestuur der Vereeniging „Het Chr. Nat. Boeren-Comité”:

H. BIJLEVELD, <i>Voorzitter.</i>	} te Amsterdam.
Ds J. C. SIKKEL, <i>2e Voorzitter.</i>	
J. C. HEESTERMAN, <i>Secretaris.</i>	
JOH. D. W. TELLIER, <i>2e Secretaris.</i>	
F. J. D. THEYSE, <i>Penningmeester.</i>	
P. J. W. WELLENSIEK, <i>2e Penningmeester.</i>	
H. M. DERCKSEN.	
H. J. EMOUS.	
Ds W. H. GISPEN.	
H. GROENENDIJK C.AZN.	
JB. VAN OVERSTEEG.	
R. C. VERWEYCK.	
S. J. VAN BEEST VAN ANDEL, te Hilversum.	
J. H. DE WAAL MALEFIJT, te Achttienhoven.	
Ds J. SCHOKKING, te Koudum.	

Ook konden we ons niet vereenigen met den voorslag ook ons gedaan door de vereenigde Comité's, om, zoolang de Generaals gelden inzamelden, van de afzonderlijke Vereenigingen de werkzaamheden, vooral finantieele, te schorsen.

Reeds een paar malen noemden we »de Generaals''. Daarom zij hier ook meegedeeld, dat onze Vereeniging in September gaarne meedeed in de plechtige ontvangst van BCTHA, DE WET en DE LA REY in de hoofdstad. In de Nieuwe Kerk sprak de Voorzitter namens onze Vereeniging de Generaals toe. Wij nemen alleen het slotwoord over:

„Wat de toekomst van Zuid-Afrika zal zijn — is ons onbekend. Wat wij tot hiertoe hoopten, is geen werkelijkheid geworden. Wij zwijgen. Zoo dikwijls heeft de geschiedenis der volken en onze eigene persoonlijke geschiedenis ons geleerd, dat het niet gaat naar *onze* berekening, naar *onze* wenschen en tot de hoogte, die *wij* hadden gehoopt te bereiken. Door de diepte naar de hoogte, is de levensregel voor allen — volken of individuen — die niet maar oppervlakkig het leven doordartelen, maar die 't weten, dat het leven eens volks en het individueele leven hooge ernst is en al onze toewijding eischt en waardig is. Zoo dikwijls meenen we, dat 't gedaan is en zeggen we: neem nu mijne ziel, want ik ben alleen overgebleven, wat zal ik amechtige nog? En dan antwoordt God: Ik heb er nog 7000 die hunne knieën niet gebogen hebben voor den afgod des tijds! Het zij u eene troostrijke gedachte, dat duizenden bij duizenden hier met u staan willen voor dezelfde zaak; dat zeer velen bij de nationale gemeenschap *ook* de geloofsgemeenschap versterkt willen zien:

„Mijn schilt ende betrouwen, Sijt gij, o God, mijn Heer!

„Op u soo wil ik bouwen; Verlaat mij nimmermeer!”

Neemt M. H.! dit woord van ons geliefd lied van ons over! Gij doet 't gaarne, wij weten het. Voor

ons is de herinnering aan de laatste drie jaren, is vooral de weg, dien gij moest bewandelen en zijn de daden, waartoe gij geroepen en gesterkt werd, stellige bewijzen van de verhooring van dit gebed.

«Men roept — Wachter! wat is er van den nacht? Wachter wat is er van den nacht? De wachter zegt: de morgen is gekomen en het is nog nacht.»

»Het is nog nacht!» Maar geen nood! Voor hen, die het licht des Heeren kennen, wordt het helder, ook in den stikdonkeren nacht, want zij zien door de diepste duisternis heen het licht gloren van dien schoonen dag, waarop alles helder en klaar zal worden, «wat hier op aarde donker scheen»; van dien dag, waarop ook tot u klinken moge, ook met betrekking tot den Z. Afrikaanschen oorlog en zijne verwoestingen: »Had Ik u niet gezegd, dat, zoo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zoudt?»

* * *

Tot de algemeene zaken rekenen wij ook het zenden van kisten zaden naar Pretoria, Bloemfontein, Burgersdorp en Kaapstad. Reeds meldden we daarvan een en ander in ons Orgaan, en in de laatste dagen kwamen ons berichten toe, die ons de goede ontvangst meldden en ons getuigenis gaven van de dankbaarheid, waarmee deze zaden werden ontvangen.

Het Bestuur.

In Januari nam Mr. S. DE VRIES Cz. ontslag als bestuurslid, terwijl even vóór de Alg. Verg. ook de heer J. C. WEISZ JR. bedankte. Op de jaarvergadering werd in die vacaturen voorzien door de benoeming van de heeren H. M. DERCKSEN en H. GROENENDIJK C.AZN., die de benoeming aannamen, terwijl de heer DE WAAL MALEFIJT, die periodiek moest aftreden, werd herkozen.

De Voorzitter meende, na zijn verkiezing tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, dat zijn werkzaamheden hem niet meer zouden toelaten, het presidium

te blijven waarnemen. Op verzoek van het Bestuur en met de belofte dat de 2e Voorzitter hem zou helpen en zoo noodig vervangen, bleef hij.

Tot 31 Dec. l.l. behielden wij ons Bureau in „de Brakke Grond”, welk Bureau echter meer de Commissiën en den 2den Penningmeester dan het Secretariaat ten goede kwam. De heeren POLDERMAN en VILJOEN hielpen ons daar trouw, onder leiding van den 2den Secretaris den heer JOH. D. W. TELLIER. De directie van „de Brakke Grond” had de lokaliteit echter noodig, zoodat we ons Bureau hebben opgeheven met 1 Januari l.l., terwijl het archief daar geborgen bleef. De heer POLDERMAN kreeg een anderen werkkring; de heer VILJOEN bleef nog ter beschikking van den 2^{en} Secretaris en 2^{en} Penningmeester. Ook hier past ons een woord van warmen dank aan de Directie van »de Brakke Grond”, voor de bereidwilligheid waarmee zij ons zóólang hare lokalen afstond. Zij deed dat belangloos, wat onze Vereeniging zeer ten goede kwam en dan ook door haar zeer op prijs wordt gesteld.

Commissiën.

De verschillende Commissiën, die we op blz. 7 van het vorig verslag vermeldden, zagen voor een groot deel hare werkzaamheden in dit jaar tot een einde komen. Zoo b.v. de Commissie voor de Vrouwenkampen. In Juli hieven wij haar op. Maar daarmede was de verzorging van vrouwen en kinderen niet opgehouden. Integendeel. Van toen af rechtstreeks door den Penningmeester werd er in de Kampen, zoolang ze nog bestonden en daarbuiten zoowel ginds als hier heel wat nood gelenigd en in heel wat behoefte voorzien. Wij richtten ons tot onze correspondenten in of bij de kampen, die ons meermalen met raad en daad bijstonden en met wien wij voortdurend in briefwisseling zijn, ook over de middelen, door ons aan te wenden tot hulp en steun.

De Commissie voor de uitkeeringen, die zich had

belast met het onderzoek naar de personen, die zich om hulp aanmeldden en dan naar bevind van zaken die hulp verschafte namens de N. Z. A. V., werd 1 Sept. opgeheven, bleef nog eenigen tijd voortgaan met de hulp die in termijnen werd verleend en staakte toen haren arbeid. Zij vergaderde ook steeds in de Brakke Grond, op het Bureau der Vereeniging.

De Commissiën voor het Afrik. Tehuis en voor de spreekbeurten van Afrikaners in Nederland en België, werden natuurlijk opgeheven met het opheffen van het Tehuis.

Evenzoo ging het met de Portugal-Commissie en met die voor saamspreking met andere Vereenigingen.

Aldus hebben we nu nog de volgende Commissiën:

Commissie voor Hypotheekbanken: H. J. EMOUS, F. J. D. THEYSE, P. J. W. WELLENSIEK.
 " " de Holl. Onderwijzers: H. BIJLEVELD, J. C. SIKKEL, H. J. EMOUS.
 " " het onderzoek der reglementen van de afd. H. BIJLEVELD, J. C. SIKKEL.
 " " het Orgaan: H. BIJLEVELD, H. J. EMOUS, J. C. HEESTERMAN, J. C. SIKKEL en JOH. D. W. TELLIER.

De Commissie voor de Holl. onderwijzers tracht nog steeds tot saamwerking te komen met de daarvoor bestemde commissiën; tot heden vruchteloos.

Nog werd ééne Commissie in het leven geroepen n.l. om onderzoek instellen naar aanvragen om gaven of voorschotten aan hen, die of zelf naar Afrika willen terugkeeren of wier vrouwen en kinderen hier zijn en die ze terug willen doen komen. Deze Commissie bestaat uit de H. H. H. BIJLEVELD en J. B. VAN OVERSTEEG.

Het Afrikaansch Te Huis.

Reeds meldden we in het vorige verslag, dat de Kerkeraad der Geref. kerk te Amst. ons had bericht, dat we uiterlijk met 1 Mei het huis moeten ruimen. Het was een zware taak voor de Huiscommissie om

een ander goed pand te vinden, dat alleszins geschikt was om onze gasten te ontvangen. Zij slaagde daarin uitnemend. In het begin van Mei waren we goed geïnstalleerd op Overtoom 191. Gelukkig bleef de directrice, Mej. MITZE, ons helpen. Langzamerhand echter nam het aantal bewoners af. Eerst waren de gezinnen vertrokken. Voor hen hadden we op andere wijze gezorgd. Daarna vertrokken sommigen naar Duitsch West-Afrika, anderen naar de Kaapkolonie. Eindelijk hadden we alleen de zoogenaamde rebellen over. Toen rijpte bij ons het plan om het Te Huis op te heffen. Twee onzer nog overige gasten werden welwillend opgenomen in het gezin van den heer W. Hovy; voor de drie anderen vonden we geschikte gelegenheden. Met 1 Dec. werd het Te Huis gesloten. Veel van hetgeen ons in bruikleen was gegeven, mochten we behouden. Met dat huishoudgoed hebben we nog kunnen weldoen aan gezinnen, die naar hier waren uitgeweken en van alles beroofd. Met het sluiten van het Te Huis eindigde eene werkzaamheid die ons veel goeds en ook veel leeds had bezorgd, eene werkzaamheid, die onze voortdurende aandacht vorderde en dus veel tijd kostte; eene werkzaamheid, die gebleken is zeer noodig te zijn geweest waarvoor we van de eene zijde veel danks hebben ondervonden en van den anderen kant met ondank zijn vergolden. Wat was het gelukkig, dat we tot het eind toe juffr. MITZE hadden! Deze heeft zich aan deze zaak gewijd met geheel haar hart. Dat was ons een steun; we wisten dat we 't haar gerust konden overlaten. En gelijk wij 't haar zeiden bij het verlaten van het Te Huis, zoo herhalen we 't hier: de Vereeniging dankt haar voor wat ze aan de Afrikaners deed en velen van die Afrikaners zullen haar niet zoo gemakkelijk vergeten. Ook Dr. R. KRAMER, onze huisarts, bleef ons tot het eind getrouw, ook hem zij hier nog een woord van lof gebracht voor zijn belangloos, niet altijd ge waardeerde hulp.

Het is niet al goud wat blinkt en onze Afrikaners zijn geen heiligen.

Als we dit hier zoo uitspreken, is dat niet om een blaam op dat volk te werpen of om ons Nederlanders op een voetstuk te plaatsen hoog boven hen. Volstrekt niet. Wij kennen onder die Afrikaners menschen, aan wie wij een voorbeeld kunnen nemen in bezadigdheid, in godsvrucht, in ernst van levensopvatting, in netheid van vormen; wij kennen ze zóó, zoowel onder hen die in het Tehuis waren als onder hen die op zich zelven bleven. Maar ons volk neigt er zoo gemakkelijk toe om al wat Afrikaner is te beschouwen als een mensch van hoogere orde, van ander maaksel — en *dat* nu wraken de besten onder de Afrikaners zelve in ons volk. Wij laten dit voorafgaan, omdat we uit de geschiedenis van ons Tehuis in dit jaar nog moeten meedeelen, dat we genoodzaakt werden twee onzer gasten het Tehuis te doen verlaten en alle betrekking met hen aftebreken, terwijl we een' derden ook verwijderden, maar om hem buiten het Tehuis nog eenigen tijd te steunen. Met smart gingen we tot deze maatregelen over, maar we mochten niet anders handelen omdat het welzijn van de verwijderden, het welzijn van die bleven en bovenal de eere Gods er mee gemeoid waren.

Langzamerhand gingen onze vrienden terug; terug tot hun land, terug naar de hunnen en wat voor hen bovenal een zegen was, terug tot hun werk.

De geschiedenis van ons Afrikaansch Tehuis beslaat eene gewichtige bladzijde in de geschiedenis onzer Vereeniging.

Portugal.

Ook de zeer ijverige Portugal-Commissie werd in Augustus opgeheven, maar vóór dien tijd had zij nog veel besognes gehad. In Januari 1902 ontvingen we een bezoek van den vice-Voorzitter van het Comité te

Lissabon, die ons nog menigen wenk gaf ten opzichte van de beste wijze om de gevangenen in Portugal te helpen en te steunen. Wij hebben dien steun voortdurend geboden door middel van die Commissie en zoowel van de onderwijzers, die onder die gevangenen werkten en met hunne kinderen schoolhielden, — waarvoor zij naar de mate onzer krachten, door onze Vereeniging werden voorzien van traktement en leermiddelen — als van particulieren, ontvingen wij hartelijke dankbetuigingen voor onze hulp. Waarlijk, zoo er ééne Commissie is, die met voldoening op hare volbrachte taak mag terugzien, dan is het deze door ons ingestelde.

In diezelfde maand kwam Ds BELJER terug, deed verslag van zijne werkzaamheden en gaf ons den raad zoo spoedig mogelijk weer een predikant er heen te zenden. Daarover schreven we naar de daarvoor aangewezen Commissie te Kaapstad, maar toen haar antwoord wat lang uitbleef, namen wij zelve maar weer de noodige maatregelen. Ds STOFBERG, die vroeger te Johannesburg en elders in en buiten Transvaal gearbeid had en nu eenigen tijd in Edinburg had gestudeerd, bood zich aan, om onder de gevangenen in Portugal te gaan werken. Ds STOFBERG had vooral vroeger zendingswerk onder de Kaffers verricht en was nu een poos te Edinburg geweest om de geneeskunde te bestudeeren, welke studie hem dan in zijn zendingswerk van nut kon zijn. De vraag, waarom Ds. STOFBERG dan niet in Holland die wetenschap kwam opdoen, wordt beantwoord met de opmerking, dat onze wet op het H. O. dergelijke bijwoning en oefening niet toelaat. Ds. STOFBERG deed zich bij ons kennen, als een ernstig, geloovig man, werd ons zeer aanbevolen door den heer H. J. LOUW, die hem van vroeger zeer van nabij kende en — wij aanvaardden zijn aanbod en zonden hem naar Portugal. Nu, we hebben alle reden om ons over die zending te verblijden. ZEerw. heeft met ijver, met takt, waar 't noodig was met uitoefening van tucht

daar ginds in de kampen gearbeid. Zoo nu en dan namen van zijne correspondentie in „Voor de Boeren” op.

Intusschen — in 't begin van Februari was Ds. STOFBERG vertrokken en in 't laatst van die maand ontvingen we uit Kaapstad bericht, dat de Commissie daar Ds. A. DU TOIT had gezonden naar de gevangenen in Portugal. We hebben ons daarover niet bezorgd gemaakt. In overleg met de beide predikanten werd het vele werk, dat in de vier kampen te doen was, verdeeld en ze hebben in eenigheid des geestes zegenrijk gearbeid.

In het begin van Juli vertrokken de beide predikanten weer naar Z. Afrika; langzamerhand volgden hen de gevangenen en liep ons werk in Portugal ten einde. Dat dit werk gewaardeerd werd, blijkt o. a. uit een schrijven van President Kruger aan ons Bestuur, waarin Z.H.Ed. zijn bijzonderen dank uitspreekt juist voor dezen tak van onzen arbeid.

Gevangenen.

Ook de gevangenen in Voor-Indië en op Ceylon, op de Bermuda's en op St. Helena werden door ons niet vergeten.

De Directie van de Brakke Grond te Amsterdam zou kunnen gewagen van zooveel kisten met allerlei als daàr werden ingepakt en verzonden. Ons medelid, de heer TELLIER heeft voor dezen arbeid vrij wat tijd en moeite over gehad. Naar de Bermuda's, zoowel als naar Portugal zonden we bijbels en psalm- en gezangboeken. En dat onze 1519 pakjes à ½ pond tabak naar St. Helena verzonden, daar gewaardeerd werden — behoeven we het nog te verzekeren? Indien mogelijk, zullen we achter dit verslag nog eene opgave plaatsen van hetgeen door ons naar de gevangenen werd verzonden.

In Maart bezocht ons Ds. ALBERTIJS, ons wel bekend omdat hij vroeger werkzaam was op St. Helena. In

den laatsten tijd had ZEerw. gearbeid onderdegevangenen op de Bermuda's. Gaarne had hij gezien dat Ds. STOFBERG hem ware opgevolgd. Wij verzekerden hem, dat, als de Engelsche regeering het toestond, *wij* er geen bezwaar in vonden om Ds. STOFBERG voor onze rekening naar de Bermuda's te zenden.

Helaas, de aanvraag daartoe èn door Ds. ALBERTIJN èn door Ds. STOFBERG aan het War-Office te Londen gedaan, werd kortweg afgewezen. Men kende daar waarschijnlijk Ds. STOFBERG te goed in diens pro-Boer gezindheid.

Algemeene Vergaderingen.

In Maart hielden we onze jaarvergadering, en we zonden een uitgebreid verslag daarvan aan onze leden.

We nemen dat verslag hier niet op, maar herinneren er aan en verwijzen er naar, omdat het tot de geschiedenis van onze Vereeniging behoort en dus ook bij dit verslag kan ter sprake komen.

De veranderde omstandigheden, ten gevolge van den vrede, noopten ons, om op 14 November eene buitengewone vergadering saam te roepen tot vaststelling van onze gedragslijn. De resultaten van die vergadering werden aan onze leden meegedeeld in dezen vorm:

Aan de Leden der Vereeniging „Het Christelijk Nationaal Boeren-Comité”

Het Bestuur heeft de eer U te berichten, dat in de Buitengewone Algemeene Vergadering, van 14 November l.l., de volgende besluiten zijn genomen:

- a. De vergadering spreekt de wenschelijkheid uit, dat het Bestuur, zoodra het tijd en gelegenheid daartoe gunstig acht, een gedelegeerde naar Zuid-Afrika zendt, met opdracht om ter plaatse te

onderzoeken hoe het onderwijs door de Vereeniging kan worden gesteund, hoe de Hollandsche pers kan worden bevorderd, hoe noodlijdende kerken kunnen worden geholpen, hoe weezen kunnen worden verzorgd, of en zoo ja hoe handels- en nijverheidsbetrekkingen kunnen worden aangeknoopt en verder ter opname van alle zaken, die het Bestuur voor de Vereeniging en haar werk in Zuid-Afrika van belang zal achten.

- b.* In afwachting van de zending van een gedelegeerde steune de Vereeniging reeds nu het Hollandsch onderwijs door: *a.* bestaande Hollandsche scholen finantieel te steunen, *b.* in Zuid-Afrika gebleven onderwijzers bij te staan met geld en boeken, *c.* op te richten scholen voor Hollandsch onderwijs zoo mogelijk hulp te verleenen, *d.* uitzending van Hollandsche onderwijzers en opleiding van onderwijzers voor Zuid-Afrika.
- c.* De Vereeniging steune de Hollandsche Pers; om te beginnen het Kerkblad van Ds. LION CACHET te Burgersdorp.
- d.* De Vereeniging plaatse voor hare rekening weezen in Christelijke gezinnen, *b. v.* van Christelijke onderwijzers, die zich daartoe leenen en daartoe de geschiktheid bezitten.

Verder werd nog besproken de mogelijkheid om de Kaapsche Rebellen en de Hollanders, die door den oorlog van alles beroofd zijn, zoo mogelijk te steunen. De Vereeniging besloot tot dien steun en liet de uitvoering aan het Bestuur over.

Eindelijk werd met algemeene stemmen eveneens besloten zoo spoedig mogelijk geschikte lectuur naar verschillende plaatsen van Zuid-Afrika te verzenden.

Het Bestuur brengt een en ander ter kennis van leden en afdeulingsbesturen en dat wel:

1°. opdat bovenstaande zaken, nl. onderwijs, pers, weezenverzorging, steun aan Rebellen en Hollanders, en lectuur, in de vergaderingen der afdeelingen zouden worden besproken;

2°. opdat allen zich beijveren om het Bestuur in staat te stellen aan de besluiten uitvoering te geven.

Immers, tot een en ander is geld, veel geld noodig en het valt niet te ontkennen, dat in den laatsten tijd door allerlei collecten de gelden in de kas der Vereeniging niet meer zoo overvloedigen als voorheen.

In de laatste Bestuursvergadering deelde de Penningmeester mede dat er, behalve voor bijzondere doeleinden, niet veel meer in kas was.

Het Bestuur doet een beroep op allen, die het wèl meenen met onze Vereeniging en ons werk, opdat niet alleen het ledental toeneme, maar ook voor bovenstaande zaken allen helpen om die tot uitvoering te brengen. Groote en kleine gaven worden ten spoedigste ingewacht bij den Penningmeester.

Men bedenke dat de Vereeniging niets ontvangt uit het fonds door de Generaals gevormd en dat zij op haar terrein (dat van de kerken en de Christelijke school) een zeer ruim arbeidsveld vindt. Wat geschikte lectuur betreft, nl. preeken, godsdienstige werken, geschiedenis en leesboeken voor de scholen, in één woord lectuur zooals wij ze voor Christelijke bibliotheken, voor onze gezinnen en scholen óók zouden wenschen — deze kan gezonden worden aan het adres van het bestuurslid den Heer JOH. D. W. TELLIER, *Brakke Grond*, Amsterdam.

Het Bestuur voornoemd:

H. BIJLEVELD, *Voorzitter.*

J. C. HEESTERMAN, *Secretaris.*

F. J. D. THEIJSE, *Penningmeester,*
Keizersgracht 752.

Wij zijn aan het einde van ons Verslag. Ons rest

nog den hartelijken dank van het Bestuur te brengen aan allen, die ons steunden of op eenigerlei wijze wat goeds deden voor onze Vereeniging. Aan de Secretarissen van onze Afdeeliugen verzoeken wij, om met hunne ons bekende welwillendheid en ijver te blijven helpen; met niet minderen aandrang richten wij dat verzoek tot de Penningmeesters.

We zijn er van overtuigd, hoe moeielijk het in deze dagen is om ons volk warm te houden voor de zaak van Z.-Afrika. Maar laat ons volharden; wij meenen dat onze Vereeniging nog een schoone, maar moeielijke taak heeft te vervullen.

Zij er dan onder ons toewijding, ijver, zelfopoffering en blijve ons gebed opgaan tot des Heeren troon: Laat uw vriendelijk aanschijn over ons lichten en wees ons genadig!

Het Bestuur

der Vereeniging „Het Chr. Nat. Boeren-Comité”,

H. BIJLEVELD, *Voorzitter.*

JOH. D. W. TELLIER, *Waarn. Secretaris.*

F. J. D. THEIJSE, *Penningmeester.*

Vereeniging
„HET CHRISTELIJK NATIONAAL BOEREN-COMITÉ”.

Staat van Ontvangsten en Uitgaven en
Balans, loopende van 1 Januari tot 31
December 1902.

Op 1 Januari werden de boeken geopend met:

Contanten in kas	f	9516.47½	
uitstaande prolongaties	”	35445.61	
verstrekte voorschotten	”	210.—	
			f 45172.08½

Bestemd als volgt:

Voor kleedingfonds	f	408.64½	
” vrouwenkampen	”	28239.36	
” Afrikaansch Tehuis	”	378.06	
” weduwen en weezen der Boeren	”	2877.83	
” achtergebleven betrekkingen	”	535.57½	
” amajuba-fonds	”	7.20	
” weduwe Broeksma	”	3.60	
” Broeksma-fonds	”	740.75½	
” algemeene belangen	”	11981.06	
			f 45172.08½

ONTVANGSTEN.

Totaal Saldo bij de opening der boeken op 1 Jan. 1902	f	45172.08½
Aan Afrikaansch Tehuis	”	2098.76
” algemeene belangen	”	29453.39
” Broeksma-fonds	”	30.25
” weduwe Broeksma	”	64.36½
” contributiën	”	5575.32½
” interest-rekening	”	1633.06½
” krijgsgevangenen in Portugal	”	2914.82½
” krijgsgevangenen op St. Helena, Ceylon etc.	”	52.61
” vrouwenkampen	”	85631.54
” weduwen en weezen der Boeren	”	956.92
” repatrieerkosten	”	2500.—
” Kaapsche rebellen	”	36.03
	f	176119.16½

UITGAVEN.

Per achtergebleven betrekkingen van onderwijzers	f	50.—
„ advertentien	„	694.10
„ Afrikaansch Tehuis	„	15873.22½
„ algemeene belangen	„	1436.06½
„ algemeene onkosten	„	28.72
„ weduwe Broeksma	„	200.—
„ diverse ondersteuningën	„	1040.85
„ drukwerk	„	1288.59
„ expl. weekblad „Voor de Boeren”	„	3170.51
„ kleedingfonds	„	271.15
„ krijgsgevangen in Portugal	„	3005.20
„ krijgsgevangenen op St. Helena, Ceylon etc.	„	757.94
„ meetingkosten, zaalhuur etc.	„	61.55
„ onderwijzers in Zuid-Afrika	„	609.78
„ vrouwenkampen	„	114302.09
„ Bureaustkosten	„	218.25½
„ repatriëerkosten	„	2200.—
„ onderhoud Afrikaners	„	235.08
„ zendingen naar Zuid-Afrika	„	2788.67
„ Batig Saldo	„	27887.39
	f	<u>176119.16½</u>

BALANS op Ult° December 1902.

Aan Prolongatie-Rekening	f	26000.—
„ Kassa-Rekening	„	1477.39
„ verstrekte voorschotten.	„	410.—
	f	<u>27887.39</u>

Per achtergebleven betrekkingen van onderwijzers .	f	485.57½
„ algemeene belangen	„	22460.03
„ Broeksma-fonds	„	771.00½
„ weduwen en weezen der Boeren	„	3834.75
„ repatriëerkosten	„	300.—
„ Kaapsche Rebellen	„	36.03
	f	<u>27887.39</u>

AFDEELINGEN.

- Aalten.**
- Almelo.** Ds. P. A. Veenhuizen, *Voorzitter*; H. Geerlings, *Secr.*;
G. Peddemors, *Penningmeester*.
- Amsterdam.** G. Schutte, *Voorzitter*; G. J. van Zanten, *Secretaris*;
G. de Winter, *Penningmeester*.
- Apeldoorn.** E. Hamstra, *Voorzitter*; A. Bouwmeester, *Secretaris*;
W. de Vries, *Penningmeester*.
- Arnhem.** P. W. van Rossem, *Voorzitter*; J. W. Mekking, *Secr.*;
N. J. A. C. Swellengrebel, *Penningmeester*.
- Baanbrugge.**
- Bleiswijk.** Ds. H. R. Nieborg, *Voorzitter*; P. Sanders, *Secretaris*;
E. Maan, *Penningmeester*.
- Bodegraven.** J. Breukelaar, *Voorzitter*; J. v. Andel Jz., *Secr.*;
W. Turkenburg, *Penningmeester*.
- Brielle.** D. Smallegange, *Voorzitter*; C. B. van Rij, *Secr.-Penn.*
- Bussum.** H. J. v. Kerkhof, *Voorzitter*; J. G. v. Doorn, *Secretaris*;
freule B. v. d. Poll, *Penningmeesteresse*.
- Broek op Langendijk.**, *Voorzitter*; J. Dirkmaat Wz.,
Secretaris;, *Penningmeester*.
- Charlois.** Ds. J. F. de Klerk, *Voorzitter*; S. Stemerding, *Secr.*;
Ds. S. Postma, *Penningmeester*.
- Doensburg.** H. W. Felderhof, *Voorzitter*; J. D. Meijerink, *Secr.*;
. . . ., *Penningmeester*.
- Drachten.** A. Bruins Slot, *Voorzitter*; Ds. D. J. Aris, *Secretaris*;
M. Keuning, *Penningmeester*
- Deventer.**, *Voorzitter*; Ds. P. J. Jongbloed, *Secretaris*;
. . . ., *Penningmeester*.
- Ferwerd.** K. Straatsma, *Voorzitter*; R. H. Beute, *Secretaris*;
R. J. Boersma, *Penningmeester*.
- Gaast en Ferwoude.** Ds. v. d. Schans, *Voorzitter*; J. Th. Koe-
brugge, *Secretaris*; K. Heins, *Penningmeester*.
- Gaasterland en Sloten.** H. Bakker, *Voorzitter*; Ds. J. Willemse,
Secretaris;, *Penningmeester*.
- Gauw en Omstreken.** W. A. Mac Pherson, *Voorzitter*; P. Groe-
neveld, *Secretaris*; S. J. Gerbrandy, *Penningmeester*.
- 's Gravenhage.** A. S. Talma, *Voorzitter*; N. Francken, *Secretaris*;
A. F. Nederbragt, *Penningmeester*.

- 's Gravenzande. A. H. v. Minnen, *Voorzitter*; J. van Deventer, *Secretaris*; J. v. Nieuwkerk Hz., *Penningmeester*.
- Groningen., *Voorzitter*; A. Zijlstra, *Secretaris*;, *Penningmeester*.
- Haarlem en Omstreken. W. Rignalda, *Voorzitter*; H. M. J. van Lennep, *Secretaris*; R. Baas, *Penningmeester*.
- Heerenveen. P. A. Smilde, *Voorzitter*; S. A. Smilde, *Secretaris*; B. Looyenga Rzn., *Penningmeester*.
- Hemelum c. a. K. Bouma, *Voorzitter*; J. Klijnstra, *Secretaris*; H. Kuiper, *Penningmeester*.
- Hilversum. J. Valk, *Voorzitter*; G. J. Boevé Jr., *Secretaris*; S. Kuiper Dz., *Penningmeester*.
- Hoorn. H. Zantinge, *Voorzitter*; L. B. Hoekstra, *Secretaris*; L. Lindeboom, *Penningmeester*.
- Klundert. J. D. v. d. Velden, *Voorzitter*; Th. A. J. Ziedses des Plantes, *Secretaris*; C. A. v. Drimmelen, *Penningmeester*.
- Kollum. H. J. Hoogeboom, *Voorzitter*; J. de Jager Tz., *Secr.*; K. Lettinga, *Penningmeester*.
- Koudum c. a. G. H. M. Tromp, *Voorzitter*; A. H. v. Dijk, *Secr.*; A. Dijkstra, *Penningmeester*.
- Leeuwarden. Ds. H. G. Wagenaar, *Voorzitter*; Jhr. Mr. C. G. A. van Asch van Wijck, *Secretaris*; IJ. Tijsma, *Penningm.*
- Lochem en Omstreken. A. Ph. Schaafsma, *Voorzitter*; H. Ormel, *Secretaris*;, *Penningmeester*.
- Makkum. Ds. J. de Visser, *Voorzitter*; Dr. A. Kuyper Jr., *Secr.*; W. Maas, *Penningmeester*.
- Middelburg., *Voorz.*; Mej. B. Breebaart, *Secretaresse*;, *Penningmeester*.
- Molenaarsgraaf c. a. P. Pruis, *Voorzitter*; Ds. J. H. Koers, *Secretaris-Penningmeester*.
- Molkwerum. Jan Ybema, *Voorzitter*; W. T. de Ronde, *Secr.*; M. J. Zeldenrust, *Penningmeester*.
- Monster. T. Kramer, *Voorzitter*; A. van der Kooij, *Secretaris*; J. van Dam J. Az., *Penningmeester*.
- Naaldwijk. Ds. K. Troost, *Voorzitter*; A. A. v. d. Poel, *Secretaris*; M. de Zeeuw, *Penningmeester*.
- Nijland. J. L. Tichelaar, *Voorzitter*; W. Straatsma, *Secretaris*; A. van Veen, *Penningmeester*.
- Ooltgensplaat. J. Verweij, *Voorzitter*; W. J. Donkersloot, *Secr.*; C. Braber Kz., *Penningmeester*.
- Oosthem c. a. E. B. Gunning, *Voorzitter*; P. Koopmans, *Secr.*; W. G. Grondsma, *Penningmeester*.
- Oppenhuizen-Uitwellingerga. G. H. van Kasteel, *Voorzitter*; A. Jellema, *Secretaris*; H. de Vries Az., *Penningmeester*.

- Oudega-Nijega.** P. N. Pilaar, *Voorz.*, Oudega; C. Janse, *Secr.*, Oudega; K. Bosma, *Penningm.*, Nijega.
- Rotterdam.** P. A. E. Sillevius Smitt, *Voorzitter*; P. W. Blik, *Secretaris*; C. Kerkhof, *Penningmeester*.
- Rijsoord.** G. Meima, *Voorzitter*; M. de Kool, *Secretaris*; J. M. van Nes Cz., *Penningmeester*.
- Ridderkerk.**, *Voorzitter*; H. S. van Lint, *Secretaris*;, *Penningmeester*.
- Serooskerke.** H. J. Versluis, *Voorzitter*; P. Ton Jr., *Secretaris*; J. Vader, *Penningmeester*.
- Utrecht.** Ds. P. J. W. Klaarhamer, *Voorzitter*; W. J. D. v. Dijk, *Secretaris*; H. te Winkel, *Penningmeester*.
- Vlaardingen.** H. J. James, *Voorz.-Secr.*; W. Sieders, *Penningm.*
- Vlissingen.**, *Voorzitter*; C. G. Baert, *Secretaris*; G. Guillaume, *Penningmeester*.
- Vorden.** J. M. Brants, *Voorzitter*; A. F. v. Brummelen, *Secr.*; Ds. A. J. Tenkink, *Penningmeester*.
- Wassenaar.** J. G. Klomp, *Voorzitter*; S. v. d. Stoel, *Secretaris*; D. J. Rotteval, *Penningmeester*.
- Watergraafsmeer.**, *Voorzitter*; J. de Boer, *Secretaris*;, *Penningmeester*.
- West-Terschelling.** G. Vossers, *Voorzitter*; H. J. Bloem, *Secr.*; P. Kat, *Penningmeester*.
- Wommels.** G. P. Oberman, *Voorzitter*; J. J. Meijer, *Secretaris*; F. v. d. Bos, *Penningmeester*.
- Woudsend c. a.** P. S. Ronner, *Voorzitter*; S. v. d. Brug, *Secr.*; D. L. Tromp, *Penningmeester*.
- Workum.** Ds. H. Visser, *Voorzitter*; B. S. Pijlgroims, *Secretaris*; G. Bosma, *Penningmeester*.
- Zaandam.** J. Windhouwer, *Voorzitter*; H. Kruijver, *Secretaris*; D. Breeuwer Jz., *Penningmeester*.
- Zegveld.** D. v. Ingen, *Voorzitter*; J. van Lokhorst, *Secretaris*; J. B. v. d. Wind, *Penningmeester*.
- Zeist.** L. Schuurbecque Boeije, *Voorzitter*; J. van Zanten, *Secretaris*; Jonkvr. J. van Asch van Wijck, *Penningmeesteresse*.
- Zwijndrecht.** G. Blok, *Voorz.*; P. Stoop, *Secr.*;, *Penn.*

Het totaal aantal Leden bedraagt thans ongeveer 5500

Typ. DE BRAKKE GROND, Amsterdam.
